

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет української філології та журналістики

Кафедра журналістики

Дипломна робота

бакалавра

з теми: Гонзо-журналістика в сучасній системі українських ЗМІ

Виконала: студентка Zh1-B16 групи

спеціальності 061 Журналістика

за освітньо-професійною програмою
Журналістика

Туришин А.М.

Керівник:

Доктор філологічних наук, професор

Волковинський О.С.

Рецензент: Коваленко Б.О., декан

факультету української філології та

журналістики, кандидат філологічних

наук, доцент, член НСЖУ

Кам'янець-Подільський – 2020 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Становлення і розвиток гонзо-журналістики	6
1.1. Стилiстичнi та жанровi характеристики публiцистичних текстiв.....	6
1.2. Передумови виникнення та становлення «гонзо» як жанру в журналістиці.....	14
1.3. Хантер Томпсон та жанрові особливості написання «гонзо»...	18
Висновок до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. Рецепція гонзо-журналістики сучасними українськими ЗМІ	28
2.1. Прояви «гонзо» в текстах українських ЗМІ.....	28
2.2. Прояви «гонзо» на YouTube-каналі блогера Стаса Домбровського	33
2.3. Прояви напрямку «гонзо» у гумористичному проєкті «ШобШо?» від Громадського телебачення.....	41
Висновок до розділу 2.....	49
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	57

ВСТУП

Під час технологічного прогресу сучасна журналістика вийшла на новий етап розвитку. Традиційні жанри та методи професійного журналіста, привернення уваги аудиторії й передача інформації модернізувалися. З появою інтернету, з'явилися відеоблоги, які набирають статус не лише особистого щоденника, але і впливової журналістської платформи на інформаційний простір. На цьому тлі виникають нові, притаманні мультимедійному мисленню аудиторії поколінню digital, форми та методи медіапродукту та удосконалюються традиційні способи передачі інформації. Широкі можливості інтернету та інтерактивні соціальні мережі дають поштовх до все частішого виникнення нових форматів та стилів створення подачі інформації, які з новою силою захоплюють аудиторію. Однією із таких порівняно нових та нестандартних форм журналістського матеріалу являється такий напрямок як гонзо-журналістика, який був започаткований Хантером Томпсоном у США та закріпив свої позиції, як повноправний жанр журналістики.

Інформаційний контент в інтернет-версіях ЗМІ найменше схильний до будь-яких традиційних канонів. Як нестандартні ЗМІ можна розглядати й блоги, багато з яких відповідають ознакам засобів масової інформації. Саме тому стиль «гонзо» став активно проникати в блогосферу, оскільки характер щоденникових записів збігається з публіцистичними особливостями цього напрямку. Однак питання про їх належність до ЗМІ залишається спірним.

Актуальність проблеми дослідження полягає в тому, що приналежність онлайн-ресурсів до ЗМІ, як і раніше залишається надзвичайно дискусійним запитанням. Лідери думок все частіше вдаються до винайдення нових методів та форм поширення інформації. Саме тому через свої специфічні риси напрямок «гонзо» набуває все більшої популярності в Україні.

Об'єкт дослідження: відеоматеріали на Youtube-каналі «Gonzo TV» зі Стасом Домбровським, відео соціально-політичного гумористичного шоу «ШобШо?» від Громадського телебачення.

Предмет дослідження: сучасні тенденції розвитку гонзо-журналістики в Україні, її зв'язки з розвитком соціальних комунікацій.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є різні наукові праці, в яких детально аналізуються особливості шоу-жанрів, а також специфіка роботи над ними. Авторами теоретичних праць є такі науковці: А. Москаленко [12], А. Тертычный [18], В. Бабенко [2], В. Здоровета [8], Г. Прутцков [16], І. Прокопенко [15], Колесниченко [9], Л. Кройчик [10], М. Василенко [4], Н. Чернышевский [20], О. Бочковський [3], С. Михайлов [11], Т. Вульф [5], У. Стенфорд [17], Ю. Захаров [7] та інші.

Мета дослідження: простежити розвиток маловивченого напрямку «гонзо» в українських ЗМІ. Підтвердити теорію про те, що Youtube-канали та проєкти, створені в нетрадиційному напрямку «гонзо» можуть вважатися справжнім журналістським матеріалом.

У відповідності з метою дослідження ставляться такі **завдання:**

- 1) вивчити ключові жанроутворюючі риси напрямку «гонзо»;
- 2) ознайомитись із біографією життя засновника гонзо-журналістики, щоб краще розуміти деталі її формування;
- 3) окреслити основні особливості написання матеріалів у стилі «гонзо»;
- 4) з'ясувати актуальність напрямку «гонзо» та його втілення в українській онлайн-журналістиці;
- 5) Зрозуміти, як і чому цей стиль еволюціонував в мережі інтернет;

Науково-практична значущість роботи: результати цієї роботи можуть бути використані при формуванні концепції розвитку гонзо-журналістики в Україні, в аналітичному прогнозуванні подальших якісних і кількісних змін в системі ЗМІ, в подальшій науково-дослідницькій діяльності.

Методи дослідження: узагальнення використовувалося з метою виявлення типових рис і закономірностей, притаманних досліджуваному

явищу; порівняння – для зіставлення світового і вітчизняного досвіду; синтез – для сполучення розрізнених знань про об’єкт, його частини і властивості, та відображення його як певної цілості, взаємопов’язаної системи, процес утворення цілісного об’єкта; абстрагування – для реального поділу досліджуваного предмета на складники, наукового пізнання, що полягає в мисленому виділенні суттєвих, найістотніших рис; аналіз процесу та продуктів діяльності – для збору, систематизації, аналізу та тлумачення досліджуваних об’єктів, індукція – для отримання загального висновку на основі аналізу окремих фактів; аналогія – для порівняння з іншими матеріалами в напрямку «гонзо»; умовивід – для порівнюватися безпосередньо з еталоном «гонзо» напрямку.

Структура бакалаврської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, кожен з яких містить по три підрозділи, висновків до розділів 1 і 2, загальних висновків, списку використаних джерел (33 позиції) і списку джерел фактологічного матеріалу (30 позицій). Загальний обсяг – 60 сторінок.

ВИСНОВКИ

Тема гонзо-журналістики є актуальною та фактично не вивченою. І завдяки таким ютуб-каналам, як «Gonzo-TV» зі Стасом Домбровським та гомуристичному проєкту «Шоб шо?» від Громадського телебачення напрям «гонзо» може поступово популяризуватися та мати більший вплив на аудиторію. Зокрема, це можна пояснити тим, що в гонзо-журналістиці менше цензури, ніж в офіційних виданнях, немає впливу політики редакцій, тільки чисте вільнодумство та особисте відношення автора до подій, що відбуваються з ним. Лідери думок все частіше вдаються до винайдення нових методів та форм поширення інформації. Саме тому через свої специфічні риси напрямок «гонзо» набуває все більшої популярності в Україні.

Розглянувши історію розвитку і ключові особливості гонзо-журналістики, а так само проаналізувавши ряди журналістських матеріалів, що публікуються в мережі Інтернет, можна зробити наступні висновки: з розвитком Інтернету гонзо-журналістика отримала поштовх до популяризації. Проте такий інтерес до цього напрямку проявився не тільки у зв'язку з відсутністю обмежень в плані цензури. Причиною також є однотипна подача інформації в сучасній пресі, в якій від випуску до випуску змінюються лише імена і цифри. Простота подачі інформації в «гонзо» і її експресивна насиченість дозволяють краще відчутти та проаналізувати подію.

Проникнення «гонзо» в інформаційний простір України можна пояснити таким масовим явищем Інтернету, як блогосфера. Саме вона має колосальний вплив на сучасне життя і громадськість. Після подій 2014 року в Україні, люди все більше почали цікавитися політикою, а отже лідери думок шукають нові методи впливу, щоб зацікавити аудиторію. У роботі зроблений аналіз відеоматеріалів, які мають ознаки досліджуваного нами напрямку.

У проведеному дослідженні було встановлено, що для напрямку «гонзо» характерним є не так самий матеріал, як риси особистості автора, що працює в тому чи тому проєкті. Серед виявлених ознак «гонзо»: крайня емоційність, використання яскраво забарвлених виразів, використання цитат, гумору, сарказму, перебільшень і ненормативної лексики, гострий і нестандартний погляд на речі, спроба докопатися до суті речей, яка може здаватися парадоксальною, навіть, вражаючою. У сюжетах швидко та спонтанно перемикається увага з одного об'єкту чи епізоду на інший. Домінують діалоги, з допомогою яких розкриваються характери та проблеми, відбувається зміна точки зору, своєрідне маневрування автора. Деталізація змальованого відбувається через жести, характер, зовнішність, мовленнєві ознаки.

Однак напрям «гонзо журналістики», мабуть, ніколи не визнають на одному рівні з офіційним ЗМІ через специфічні характерні особливості та суб'єктивну позицію автора, яка порушує усі стандарти традиційної журналістики. А саме – баланс думок, об'єктивність, достовірність, повнота, точність, відокремлення фактів від коментарів.

Суб'єктивізм, який характерний цьому напрямку надає виключних персональний, особистий характер, і тому унеможлиблює вивчення загальних методів і прийомів «гонзо» з педагогічної точки зору. Крім того, він задає певний тон для емоційного ставлення до фактів дійсності, впливаючи тим самим на процес формування світогляду великої кількості людей. Проаналізувавши сюжети, можна зазначити, що головну роль в роботах Стаса Домбровського та Світлани Махнічевої грає перш за все суб'єктивний початок, що створює особливий стиль художності. Цей напрямок – виключно персональний, де важливу роль грає саме особистий характер, і тому унеможлиблює вивчення загальних методів і прийомів «гонзо» з педагогічної точки зору.

Отже, сьогодні, коли публіцистика все виразніше персоніфікується, автор перестає бути знеособленим ретранслятором інформації, що передається, він все виразніше стає її інтерпретатором. Гонзо-журналістика, яка заснована на

яскраво вираженому суб'єктивному підході, може стати актуальним напрямком творчості в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архив передач радио «Свобода» : веб-сайт. URL: <http://www.svoboda.org/50/files/1968.html> (дата звернення: 16.03.2020).
2. Бабенко В. В. Особенности стилистики гонзо-репортажа Хантера С. Томпсона. Санкт-Петербург : АСТ, 2013. 154 с.
3. Бочковський О. І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання) / за ред. К. Костева й Г. Кошаринського. Мюнхен : Український техніко-господарський інститут, 1993. 204 с.
4. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : монографія. Київ: 2006. 238 с.
5. Вульф Т. Новая журналистика и Антология новой журналистики. Москва : АСТ, 2008. 279 с.
6. Дерби в Кентукки упадочно и порочно : веб-сайт. URL: <http://lib.ru/INPROZ/TOMPSON/derbi.txt>. (дата звернення: 15.03.2020).
7. «Захаров Ю. Гонзо-журналистика в современном мире. Медиа Альманах» : веб-сайт. URL: http://mediaalmanah.ru/files/2009/2009_5.pdf (дата звернення: 16.03.2020).
8. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2008. 276 с.
9. Колесниченко А.В. Настольная книга журналиста: учебное пособие. Москва, 2013. 400 с.
10. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров. Основы творческой деятельности журналиста. Санкт-Петербург : Знание, СПБИНВЭСЭП, 2000. 272 с.
11. Михайлов С. А. Современная зарубежная журналистика: правила и парадоксы. Санкт-Петербург, 2002. 320 с.

12. Москаленко А. З. Теорія журналістики: навчальний посібник. Київ, 1998. 336 с.
13. «Настоящее предсмертное письмо Хантера С. Томпсона» : веб-сайт. URL: <https://medium.com/@evgeniykori/hunter-thompson-last-words-8f26c03c7252> (дата звернення: 16.03.2020).
14. «Нигилист» : веб-сайт. URL: <https://www.nihilist.li/o-nas/> (дата звернення: 17. 03.2020).
15. Прокопенко І. Репортаж в газеті. Київ, 1959. 157 с.
16. Прутцков Г.В. История зарубежной журналистики: хрестоматия. Москва : «Аспект-пресс», 2008. 69 с.
17. Стенфорд У. Л. «Гонзо – журналистика, взгляд изнутри» : веб-сайт. URL: <http://www.gonzo.org/roads/hstbib.html> (дата звернення: 15.03.2020).
18. Тертычный А. А. Жанры периодической печати: учебное пособие. Москва : Аспект Пресс, 2000. 312 с.
19. Томсон Х. «Страх и ненависть Хантера Томпсона» : веб-сайт. URL: http://news.bbc.co.uk/hi/russian/news/newsid_4283000/4283399.stm (дата звернення: 15.03.2020).
20. Чернышевский Н. Г. Мысль : сочинения в 2-х т. Москва : 1986. 157 с.
21. «American Decadens» 1960-1969 : веб сайт. URL: http://history.journalism.ku.edu/1960/pdf/american_decades_1960-1969.pdf (дата звернення: 13.03.2020).
22. «Christine Othitis» The beginings and concept of gonzo journalism,1994, revised March 1997 : веб сайт. URL: <https://www.facebook.com/848711358579637/posts/post-4the-beginnings-and-concept-of-gonzo-journalismby-christine-othitis1994-rev/858473180936788/> (дата звернення: 17.03.2020).
23. «Dr. Hunter S. Thompson» : веб-сайт. URL: <http://www.gonzo.org/articles/lit5bdf.html?ID=0> (дата звернення: 15.03.2020).
24. «Hunter S. Thompson» : веб-сайт. URL: <https://www.britannica.com/topic/journalism> (дата звернення: 15.03.2020).

25. «John Glassie» The godfather of gonzo says 9/11 caused a "nationwide nervous breakdown" and let the Bush crowd loot the country and savage American democracy. Salon, 2003. 21 p.
26. «Joseph Patrick McKerns The History of American Journalism: A Bibliographical Essay» : URL: https://www.jstor.org/stable/41278521?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents (дата звернення 02.04.2020).
27. «Karen Leverenz “Inspiring, Nurturing, Informing and Empowering”: magazine Writing For Publication Using Experience as Journalism : RMIT, 2004. 33 p.
28. «McKeen, William. Hunter S. Thompson Boston: Macmillan Company, Incorporated 1991» : URL: https://www.academia.edu/407666/Hunter_S._Thompson_and_The_Blurry_Line_Between_Fiction_and_Nonfiction (дата звернення: 01.04.2020).
29. «Oxford dictionaries: gonzo» : URL: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/gonzo?searchDictCode=all> (дата звернення: 01.04.2020).
30. «Rolling Stone» : веб-сайт. URL: <https://www.britannica.com/topic/Rolling-Stone> (дата звернення: 15.03.2020).
31. «Speech by Rupert Murdoch to the American Society of Newspaper Editors» : веб-сайт. URL: http://www.newscorp.com/news/news_247.html (дата звернення: 16.03.2020).
32. «The Paris review» : URL: <http://www.theparisreview.org/interviews/619/the-art-of-journalism-no-1-hunter-s-thompson> (дата звернення 04.04.2020).
33. «Three Ways to Go Gonzo» : веб-сайт. URL: <https://wordpress.com/dailypost/writing-challenges/three-ways-to-go-gonzo/> (Дата звернення 07.05.2020).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. «Анатолій Пашинін. Війна. Наркотики. Секс Бог і любов» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=us6lBfCKj7Y&t=1368s> (дата звернення: 11.05.2020).
2. «Від пісуара до нічого: сучасне мистецтво» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/vid-pisuara-do-nichogo-suchasne-mistectvo> (дата звернення: 17.05.2020).
3. «Всі депутати попадуть в морг» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eX9b7eT9PWA> (дата звернення: 14.05.2020).
4. «Дев'яте травня – фейк. Діди не помирають» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ph9jGsQfJIU> (дата звернення: 14.05.2020).
5. «Депутат Олександр Горенюк уєбанист Одеси» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=D3gb6lwykjQ> (дата звернення: 13.05.2020).
6. «Детективне агентство «ШобШо»: Куди Порошенко возить томос?» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/detektivne-agentstvo-shobsho-kudi-poroshenko-vozit-tomos> (дата звернення: 14.05.2020).
7. «Домбровський і Нацгвардія» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yM7ahlaBGC0> (дата звернення: 13.05.2020).
8. «Домбровський про друге травня. Вся правда» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IIYFKWIFK5w> (дата звернення: 14.05.2020).

9. «Домбровський про сімейне насильство» : веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=GaOUGHv_tdc (дата звернення: 14.05.2020).
10. «Домбровський про те, що люди страшніші коронавірусу» : веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=G-UtQ114P_c&t=342s (дата звернення: 11.05.2020).
11. «Легалізація всього і ЗеЗомбі Апокаліпсис | Новини ШобШо? #5» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/legalizaciya-vsogo-i-zezombi-apokalipsis-novini-shobsho-5> (дата звернення: 17.05.2020).
12. «Лікарі лікарні водників – агенти ФСБ» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uZHECRZjRC8> (дата звернення: 12.05.2020).
13. «Мир, зрада, Штайнмаєр | Новини ШобШо? #3» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/mir-zrada-shtajnmayer-novini-shobsho-3> (дата звернення: 17.05.2020).
14. «Планеті хана!!! | Новини ШобШо? #1» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/planeti-hana-novini-shobsho-1> (дата звернення: 17.05.2020).
15. «Про Марусю Зверобій та зелену шмарклю» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ndo2XDHZvUs&t=18s> (дата звернення: 10.05.2020).
16. «Рідній країні присвячується» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mUGvSW3kWTk> (дата звернення: 10.04.2020).
17. «Суккуб Зеленського» : веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=V5RjnP9b_00 (дата звернення: 11.05.2020).
18. «Суспільство (не)свідомого споживання | Новини ШобШо? #9» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/suspilstvo-nesvidomogo-spozhivannya-novini-shobsho-9>

19. «Усик – російський і програв» : веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=D_BuKc6qDO0 (дата звернення: 11.05.2020).
20. «Хороший Арсен Борисович Аваков» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TezIqLKYvSU> (дата звернення: 11.05.2020).
21. «ШобШо?»: Весна покаже хто, де і навіщо» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-vesna-pokazhe-hto-de> (дата звернення: 16.05.2020).
22. «ШобШо?»: Лід замість тротуарів і бурулі-вбивці в столиці» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-lid-zamist-trotuariv-i-buruli-vbivci-v-stolici> (дата звернення: 14.05.2020).
23. «ШобШо?»: Наступний президент України – ХАПУГА» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-nastupnij-prezident-ukrayini-hapuga> (дата звернення: 14.05.2020).
24. «ШобШо?»: Порошенко та Зеленський підпалили пукани всій Україні» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shob-sho-poroshenko-ta-zelenskij-pidpalili-pukani-vsij-ukrayini> (дата звернення: 16.05.2020).
25. «ШобШо?»: Тотальна Супрунізація, або страсті по Уляні» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-totalna-suprun-abo-suprun-suprun> (дата звернення: 14.05.2020).
26. «ШобШо?»: У депутати шоб шо? Перший день нової Ради» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-u-deputati-shob-sho-pershij-den-novoyi-radi> (дата звернення: 17.05.2020).
27. «ШобШо?»: Хапуга очолила гей-прайд і запалила» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-hapuga-ocholila-gej-prajd-i-zapalila> (дата звернення: 16.05.2020).
28. «ШобШо?»: Хто такий гендер, скандальне розслідування» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-hto-takij-gender-skandalne-rozsliduvannya> (дата звернення: 16.05.2020).

29. «ШобШо?»: Як стать зіркою? Хапуга бере майстер-клас в Ель Кравчука» : веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/shobsho-yak-stat-zvizdoj-hapuga-bere-majster-klas-v-el-kravchuka> (дата звернення: 16.05.2020).
30. «Як сидять менти і чи є у них поняття» : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vPw-XATfvPk&t=2564s> (дата звернення: 11.05.2020).